

Radomir Životić

Beograd

KNJIŽEVNOST ZA OTROKE JE INTEGRALNI DEL KNJIŽEVNOSTI

Ob iskanju adekvatnega termina za književnost za otroke (poezija za otroke, proza za otroke in podobno) se pogosto razplamtevajo razprave, in to že od izjave Bogdana Popovića¹ pa do današnjih dni. V naših književno teoretičnih razmišljanjih in praksi je danes v rabi množica nazivov, ki zajemajo enake ali podobne pomene: »velika književnost« in »minorna književnost«, »književnost za otroke« in »književnost za odrasle«, »otroška književnost« in »resna književnost« (kar prvi implicite pritika označbo neresnega), »književnost nasploh« in »književnost za otroke«, »otroška poezija« in »poezija za otroke«, »otroška proza« in »proza za otroke«, »otroška pesem« in »pesem za otroke« itd. Vzoredna uporaba teh terminov² vnaša zmedo v že sicer obstoječe nesporazume pri definiranju te književnosti.

Kako naj razumemo termin **književnost za otroke**? Ta sintagma (vsi njeni deli) je celota zase, pomeni enoten pojem in ima celovit pomen,³ pa jo je potem-takem neprimerno trgati, deliti in dajati enemu ali drugemu njenemu delu prvenstvo v pomenu.

Ali obstoji razlika med »književnostjo za otroke« in »književnostjo nasploh«?

Nekateri kritiki trdijo, da književnih del za otroke ni treba drugače interpretirati kot književna dela nasploh. Uporabljajo torej enotno metodologijo pri vrednotenju in ne zastavljajo problema neadekvatnega termina. Pristaši tega pojmovanja se zatekajo h kompromisni rešitvi in trdijo, da je »prava književnost« (kakor da obstoji tudi »neprava«) »tudi književnost za otroke, samo za nekoliko starejše«.⁴

Književna dela, v katerih sta obdelana svet odraslih in svet otroštva, se v ontološkem pomenu ne morejo izenačiti (obstaja razlika v ontološkem modusu), toda v gnoseološkem ali aksiološkem smislu ni razlik. Svet odraslih ni vzvišen

¹ Bogdan Popović: *Šta je veliki pesnik*. V: Članci i predavanja. Beograd 1904. Str. 236.

² Obširneje piše o problemu termina Slobodan Ž. Marković: *Zapiski o književnosti za otroke*. (Zapisi o književnosti za decu. Prev. Miha Avanzo.) Ljubljana, Mladinska knjiga 1975. (Zbirka Otrok in knjiga. 4/5.)

³ Glej: Brabec, Hraste, Živković: *Gramatika hrvatskosrpskog jezika*. Zagreb, Školska knjiga 1961. Str. 34. — M. Stevanović: *Gramatika srpskohrvatskog jezika za više razrede gimnazije*. Novi Sad 1954. Str. 286—288.

⁴ Branimir Donat: *Uvod*. Umjetnost i dijete IV, br. 23, str. 6.

nad svetom otroštva, čeprav v psihološkem in emocionalnem smislu obstoje specifičnosti.

Književnost za otroke ima potemtakem svoje posebnosti, svoje različnosti v odnosu do književnosti kot celote, toda usklajene z vrhunskim umetniškim kriterijem. Književnost za otroke vsebuje ljubezen do otrok, otroški svet in življenje sta zajeta v vsej polnosti, zanjo je značilno vživljanje v otrokovo duševnost, domišljija ter simplifikacija nekaterih življenjskih pojavov in situacij, ustreznost vsebine in oblike otrokovi razvojni stopnji, zanimivost itd. V njej so poudarjene etične vrednote, ki jih otrok sprejema in se tako vzgaja, pa vsebuje poleg hedonistične tudi izrazito utilitaristično komponento.

Opredelitev za enega od dveh terminov **književnost za otroke** ali **otroška književnost** je zadeva subjektivnega občutka za mero in jezikovnega okusa. Nedoslednost in pestrost v uporabi zdaj enega zdaj drugega naziva je značilna za celotno srbohrvaško jezikovno področje. Oba termina se enakovredno uporabljata, enemu in drugemu pa bi lahko očitali nenatančnost. Potrebno ju bo vzporedno uporabljati, dokler ne bomo našli adekvatnega in enotnega termina.

Milan Crnković⁵ na primer uporablja termine »književnost nasploh«, »velika književnost«, »velika literatura« — za razliko od »minorna literatura«, »otroška književnost«, »otroška poezija« itd. Obžaluje, da ne obstoji »ena beseda«, s katero bi označili »to vrsto (podčrtal R. Ž.) književnosti«, kaže na enakomerno uporabo termina »otroška književnost« in »književnost za otroke«, misli pa, da ima termin »otroška književnost« daljšo tradicijo in da »zaobsega iskani pomen«. Zavrača možnost, da bi pod njim razumeli tudi to, kar so ustvarili otroci — kar je zunaj literarno estetskih kriterijev — pa se zato poteguje za njegovo uporabo. Toda ta termin, čeprav je v skladu z duhom našega jezika, vendarle dopušča dvojni pomen. Crnković vztraja, da bi naj dosledno uporabljali enega od teh terminov, a sam pri tem ni dosleden (poleg termina »otroška poezija« uporablja v svojem učbeniku tudi »poezija za otroke« na straneh 84, 86 in drugod).

Problem neadekvatnega termina za ta del književnosti je med prvimi zapazil Slobodan Ž. Marković. Ugotavlja, da naziv še do danes ni ustaljen. »En pisatelj uporablja dosledno 'otroška književnost' (pesmi ali proza), drugi 'književnost za otroke' (ali pesmi ali proza za otroke), tretji pa uporablja prvo in drugo oznako v istem tekstu in s tem istoveti njun pomen.«⁶ Kaže na neenotnost v rabi, na dejstvo, da se označbi opirata na primarno razmerje književnost — otrok, da sta neprizicni in se uporabljata »brez diferenciacije in podrobnega določila njunega pomena.« Upravičeno se opredeljuje za sintagmo **književnost za otroke** kot boljšo, ker »dosti jasneje pokaže, katera vrsta književnosti se pojmuje pod tem nazivom.«⁷

Po Markovićevem mnenju pa je raba termina lahko stvar dogovora. Vse dokler ni konvencije o uporabi enotnega termina, ki mora biti v skladu »z jezikovnimi zakonitostmi«, vidi rešitev v ohranitvi obeh nazivov, vendar ob semantični zdiferenciranosti ali razmejitvi njunih pomenov.

Ali je nujno potreben enoten termin? Ali je »književnost za otroke« vrsta, področje, zvrst ali veja književnosti? Ta vprašanja terjajo daljši odgovor. Ter-

⁵ Milan Crnković: *Dječja književnost*. Priručnik za studente pedagoških akademija i nastavnike. Zagreb, Školska knjiga 1967. Str. 5—10, 13, 14.

⁶ Slobodan Ž. Marković: »Dečja književnost« i »književnost za decu«. Umjetnost riječi IX/1965, 1, 95.

⁷ Marković, *ibid.*, str. 17.

min »književnost za otroke« (in iz njega izvedeni pojmi) je sprejemljiv, če zamajamo njegov celotni pomen, če sintagmo razumemo kot enoten pojem.

Enotno ime za ta del književnosti terjajo teoretični in praktični razlogi: enotno definiranje seveda zahteva enoten in adekvaten naziv, ki izključuje možnost svobodne, samovoljne razlage in ne potrebuje dodatnih pojasnil. Določene bi lahko govorili o enotnem metodološkem pristopu, o enotnih umetniških kriterijih in ne bi zaradi terminološkega določila za **otroke** namerno ali nenamerno zmanjševali kriterijev, ne bi jih obšli in tako podcenjevali prave umetniške vrednosti književnosti za otroke. Zato razpravljanje o potrebnosti adekvatnega termina ni formalno, temveč bistveno vprašanje na celotnem srbohrvaškem jezikovnem področju. Če načenjamo ta problem, ne pomeni, da gremo od oblike k vsebini, temveč samo opozarjamo na kamen spotike (za katerega se nekateri kritiki namenoma skrijejo) v zvezi s pravilno označitvijo umetniške vsebine. Ta pomanjkljivost, da nimamo adekvatnega termina, je samo povod za prazne pogovore o dozdevni drugorazredni vrednosti književnosti za otroke in podobno.

Definiranje pojma **književnost za otroke** (in po njem izvedeni poezija za otroka itd.) pomeni kompleksen problem. Iz obstoječih definicij, ki to trditev samo potrjujejo, je mogoče vzpostaviti genetično zvezo med diametralno nasprotnimi mnenji, od tistih, ki negirajo književnost za otroke kot posebno vrsto, do apologije te književnosti kot vrhunca umetniškega ustvarjanja in izražanja.

Navedimo nekaj teoretičnih poskusov.

Po mnenju Milana Crnkovića⁸ »otroška književnost« obstoji kot realnost, kot »posebna vrsta nacionalne književnosti«, je razvejana in bogata, ima svoje norme, tematiko in bralce. Crnković upošteva »kriterij namenjenosti« književnega dela otroku, meni, da se ta realizira v izboru tematike, v izrazu, in ga podvrže umetniškemu kriteriju. Ker ne more dokončno natančneje določiti, katera dela so za otroke in katera za odrasle, je mnenja, da je meja med tako imenovano veliko in minorno književnostjo labilna. Ivan Šop vidi bistvo nesporazuma v istovetenju otroške književnosti z obveznim šolskim branjem. Po njegovem mnenju podaja Crnković neprecizno definicijo⁹ otroške književnosti, ker ni ničesar rekel »o otroški viziji sveta, ki je ključna točka pri razlikovanju med književnostjo za otroke in odrasle«, ¹⁰ ter je tako pravzaprav definiral branje, predvideno v šolskih programih. Umetniški kriterij je v tej definiciji nesrečno izpuščen in to je izzvalo nove polemike.

Slobodan Ž. Marković izhaja iz razmerja »delo — bralec«. ¹¹ Doživljanje dela je v skladu z otrokovo psihofizično razvitostjo in ta izključuje »izkustveni element«, značilen za doživljanje umetniških del pri odraslih. Otrok doživlja umetniško delo »psihološko-hedonistično«, za odraslega bralca pa so značilni »zgodovinskost, družbenost in kritičnost«. Otrok se torej po izkustvenem elementu razlikuje od odraslega bralca, popolnoma se vživlja v stanja, »v katerih so zabrisane meje med imaginarnim in realnim ... otrok-bralec postane v pesni-

⁸ Crnković, *ibid.*, str. 5.

⁹ Definicija se glasi: »To je posebni del književnosti, obsega dela, ki po tematici in obliki ustrezajo otroštvu (v grobem od 3. do 14. leta), ki so ali zavestno namenjena otrokom ali pa jih avtorji niso namenili otrokom, toda sčasoma so izgubila mnoge značilnosti svoje dobe in postala primerna otrokom, potrebna za estetski in družbeni razvoj otrok, pa jih skoraj izključno ali največ berejo otroci.«

¹⁰ Ivan Šop: *Neuspeo pokušaj sinteze*. V: *Kritika književnosti za decu*. Novi Sad, Zmajeve dečje igre i Radnički univerzitet »Radivoj Čirpanov« 1972. (Detinjstvo. 18.) Str. 127.

¹¹ Marković, *ibid.*, str. 5.

ški predstavi tudi sam akter,« pa se takšno doživljanje dela spreminja v ustvarjalno igro, »v kateri domišljija in resničnost nista ločeni«. Marković opaža, da »dela za otroke vsebujejo istovrstno ustvarjalno dejanje kot druga literarna dela«. Književnost za otroke je »posebna vrsta« in »realna, vendar tudi konvencionalna literarna kategorija.«¹²

Pod pojmom književnost za otroke Marković razume »celotnost zapletenega področja, enotno tako glede nastanka kot glede bralcev in ne glede na to, ali je pisatelj svoje delo namenil otrokom in ga njim prilagodil, ali pa je pisal, ne da bi mislil na otroke kot bralce, in so le okoliščine ali čas pripeljali do tega, da je delo postalo berilo za otroke.«¹³ Tako je torej določen obseg književnosti za otroke, ki je integralni del književnosti kot umetnosti.

Sociološko gledano otrok-bralec s svojimi psihičnimi funkcijami, s svojimi značilnimi izkušnjami in obsegom zanimanj ne doživlja umetniškega dela kot odrasel človek, temveč nastopa kot »samostojna plast publike s svojevrstnimi potrebami in specialnimi zahtevami,« pa je književnost za otroke »seštevek in organska celota takšnih besedil, ki vsebinsko in oblikovno ustrezajo zahtevam empirično psihološke definicije otroka.«¹⁴

O tem problemu so pisali tudi Milovan Danojlić,¹⁵ Dobrica Erić,¹⁶ zanimiva pa so mnenja Draška Redjepa, Jovana Dundjina, Dalibora Cvitana, Vladimira Milarića, Mire Alečković,¹⁷ in drugih.

Mnenja o tem problemu se gibljejo od skrajnosti, po kateri je književnost za otroke poistovetena s književnostjo nasploh (če ni še kaj več), do druge skrajnosti, po kateri je književnost za otroke manj vredna ali umetnost v njej ni bistvena značilnost in zato ni književnost. Ti dve nepomirljivi stališči sta še danes pričujoči. Bistvo problema je zajel Marković v trditvi, da je »književnost za otroke sestavni, čeprav svojevrstni del književnosti v celoti.«¹⁸

Če književnost za otroke po samosvojesti, posebnosti izločimo kot posebno vrsto iz velike družine književnosti kot celote in če spoštujemo njeno integralnost v književnosti kot umetnosti, v kateri je umetniški kriterij najvišji kriterij, bi lahko na osnovi povedanega zapisali naslednjo definicijo: *Književnost za otroke je integralni del književnosti kot celote in obsega književno umetniška dela, ki po vsebini in obliki ustrezajo otrokovi razvitosti, to se pravi, vsebujejo otroško videnje sveta in življenja, izraženo zanimivo in preprosto.*

Poezijo za otroke lahko razumemo na dva načina: kot umetnost za otroke (v širšem smislu) in kot del književnosti za otroke v verzih (v ožjem smislu). Čeprav je težko razmejiti poezijo od proze, ker se v književnih delih prepletata, se zdi, da je iz praktičnih razlogov primerneje uporabljati ta termin v ožjem smislu. Poezija za otroke je podvržena stalnemu razvoju in spreminjanju v vsebinskem in oblikovnem smislu. Prešla je različne razvojne faze, se bogatila in bila vse manj dekla pedagogike ter je vedno bolj prevzemala umetniški značaj.

¹² Marković, *ibid.*, str. 6, 7, 9.

¹³ Marković, *ibid.*, str. 18.

¹⁴ Marijan Kramberger: *Positivna ontologija detinjstva*. V: *Dečja književnost — šta je to?* Novi Sad, Zmajevе dečje igre. Kulturni centar 1970. (Detinjstvo. 7.)

¹⁵ Milovan Danojlić: *Jedan novi oblik*. Umetnost i dijete IV/1972, br. 22, str. 23, 25, 26.

¹⁶ Dobrica Erić: *Svakodnevna praznična razmišljanja*. Umjetnost i dijete II/1970, br. 6, str. 20—21.

¹⁷ Glej anketa v knjigi *Dečja književnost — šta je to?* Op. 14.

¹⁸ Marković, *ibid.*, str. 9.

Različne stopnje razvoja njenih kvalitet lahko spoznamo v *Zapiskih o književnosti za otroke* Slobodana Ž. Markovića ter v delih Milana Pražića, Huseina Tahmišića in drugih.

Pregled književnozgodovinskega razvoja poezije za otroke presega okvire te teme, vendar je treba poudariti diferenciacijo v njenih tokovih: zmajevska poezija in epigonska poezije, tradicionalna klasična poezija za otroke in sodobna poezija za otroke, determinante modernega v sodobni poeziji za otroke itd. Razpravljanje o teh problemih terja posebne študije, tokrat bomo poskušali izločiti samo nekatere najsprejemljivejše značilnosti poezije za otroke, da bi pokazali tisto specifičnost, posebno v njej, kar priteguje našo pozornost.

O bistvu poezije za otroke so pogosto razpravljali le mimogrede, zelo redko pa kot o posebni temi. Vse do šestdesetih let našega stoletja nimamo resnejših del o tej temi. Medtem pa je nagli kvalitativni vzpon naše poezije za otroke zahteval tudi adekvatno književno teoretično obravnavo.

Marko Ristić¹⁹ je med prvimi pokazal na njen vzgojni pomen pa tudi na zapletenost poetične strani, v kateri se zrcalijo »elementi fantazije, čudežnosti in nenavadnosti«, svobodna igra domišljije in v tistem času njen »moralistični ter racionalistični značaj«.

Milan Pražić²⁰ razlaga protislovna mišljenja o poeziji za otroke, a v pesniškem delu Aleksandra Vuča odkriva njegovo poetično, estetsko stran, sodbo pa podaja na osnovi ugotovljenih umetniških vrednosti.

Voja Marjanović²¹ v zanimivem eseu *Šta je prava pesma za decu* poudarja tradicionalno pojmovanje o didaktičnosti in vzgojnosti poezije za otroke pa tudi njene resne umetniške pretenzije, ki so jih v preteklosti zapostavljali ali omalovaževali. Po njegovem mnenju se je pesmi za otroke razširilo področje pesnjenja »do najvišjih in najglobljih možnosti pesniškega meditiranja«, »piše jo veliki otrok, da bi jo doživel mali otrok«, ne moremo je ovrednotiti samo po zunanosti, temveč »predvsem po vsebinskem tkivu, njeni literarni ideji, ki jo predoči«. Namesto da bi iskal razlike, Marjanović poudarja, kar ju združuje: »Bistvene lastnosti, ki združujejo ,resno pesem' in ,pesem za otroke', je treba iskati v moči pesnikovega čustvenega navdiha: to je prvi pogoj za njeno umetniško višino, razen tega še moč lapidarnega in učinkovitega transponiranja vsebine.«

Milan Crnković²² ima »otroško poezijo« za vrsto »otroške književnosti«. Kaže na ritmičnost in melodičnost uspavanke, na značilnosti, po katerih se razlikuje od drugih književnih zvrsti, toda njeni zakoni in okviri se ne morejo oblikovati zunaj estetskih zakonov in okvirov umetnosti.

Borislava Pavića²³ bolj zanima problem, kaj sodi v poezijo za otroke, a manj ugotavljanje njenega bistva. O poeziji za otroke pravi, da »ni kakšna posebna umetniška kategorija s posebnimi pesniškimi zakoni, temveč je poezija kot taka, z določenimi tematskimi in oblikovnimi značilnostmi, s katerimi se prilagaja otroškemu doživljanju pesmi in otroškim interesom.«

¹⁹ Marko Ristić: *O modernoj dečjoj poeziji*. Danas. 1934. Knj. 1, t. II, str. 367.

²⁰ Milan Pražić: *Poezija za decu Aleksandra Vuča*. Književna istorija 1969, br. 4—5, str. 823.

²¹ Voja Marjanović: *Ogledi iz savremene književnosti za decu*. Beograd 1971. Str. 9, 16.

²² Crnković, *ibid.*, str. 10, 84, 85.

²³ Borislav Pavić [ur.]: *Vrt detinjstva*. Antologija dečje poezije srpske i hrvatske od Zmaja do danas. Sarajevo, Svjetlost 1960.

Voja Carić in Bora Ćosić upoštevata vzgojno stran poezije za otroke, toda v njej predvsem iščeta poezijo, to se pravi, dajeta prednost poeziji pred didaktiko.

Po svoji vseobsežnosti in drznih opažanjih je zanimiva definicija Bore Ćosića:²⁴ »Današnja otroška poezija — ta čudaški splet glasbe, pretanjenega nemsila, bleščeče kombinatorike, prščega trajnega humorja, destruktivna, bralca begajoča, nenavadna, z vsem svojim pravim dometom stalno in globoko iracionalna, na meji med resničnostjo in neresničnostjo, med snom in nesnom, med razumnostjo in nerazumnostjo, na enakovredni ravni zmajevske šaljive resnobe, 'pravega' in potvorjenega, 'resničnega' in umetnega, celo to bleščeče prizorišče, ki jemlje stvarnosti bedasto pozlato in patetične pomene, v zameno pa ji daje bodičke, smehoslovje in krohot umetne, izmišljene, nikogaršnje dežele — z vso svojo širino uhaja iz definicij in okvirov včerajšnje otroške poezije, ki je bila priložnostna spremljevalka literature, nastala ob drugih opravkih, manj pomembna panoga, privlačno simpatična, a ne dovolj pomembna in zato odrinjena. Od tod neprecenljiva vrednost revolucije, ki so jo izvedli sodobni otroški pisatelji.« Zelo pronicljivo opaža dragoceno kvaliteto današnje poezije za otroke, v kateri je uresničeno enakopravno sodelovanje z otrokom-bralcem, ki ni porabnik »starikavega, skrpanega beriva«, temveč »aktivni udeleženec in neposredni inspirator pesnika, od katerega radovedno pričakuje glas, stavek, modrost. Sodobni pesniki niso sužnji »obvezne melodioznosti«, z novim jezikovnim izrazom so se izognili stereotipnosti fraze, z izbranimi vsebinami demitologizirali sicer strogo didaktično poezijo in tako oblikovali novo, na svoj način otroku mikavno, s humorjem prežeto poezijo, ob kateri se od srca nasmeje in se v smehu hkrati vzgaja, ko zavzema kritičen odnos do iracionalnih situacij. Ćosić napoveduje tej poeziji bodočnost, v sebi nosi čar nekonvencionalnosti, briljantno jezikovno kombinatoriko ter simpatično in toplo pripovednost.

Današnja poezija za otroke pomeni glede na staro — klasično — nov kvalitativni skok. Loči se od nje po vsebini in obliki. Otrok v njej doživlja svet in življenje kot igro, iz katerega izžarevata neslutena radost in optimizem. Pesniški predmet sta predvsem mestni otrok in urbanizirano okolje, toda bistveno je otroško zrenje sveta. V njej je čutiti kompleksnost otroškega življenja, a med intimnimi, osebnimi občutki ter družinskimi in družbenimi vezmi vladata soglasje in skladnost, oblikujejo jo moderni in pretanjeni izraz, prefinjena emocionalnost, preprosta, a rezka metaforika. Prežeta je z duhovitostjo, humorjem in ironijo, preseneča z melodioznim in ritmičnim verzom ter vznemirja v nas izpeto in zapuščeno otroško ljubezen.

»Otroška pesem spontano reagira na dogajanje v času. Kot vsečasovna se dotika tudi motivov časa. Toda njen dotik ni zadeva globinske psihologije in kompliciranih poti razuma: *prepoznava* impulze časa in v svojo igro vnaša nove variante, ohranja pa svojo prostodušno otroško začudenost in verovanje.«²⁵

Pesmi za otroke torej ni mogoče podvreči preprosti kategorizaciji.

Poezija za otroke opravlja poleg glavne umetniške funkcije tudi vzgojno izobraževalno. Njen didaktični namen upošteva otrokovo starostno stopnjo, vzgojnost in izobraževalnost se dosegata predvsem z umetnostjo, a ne s prisi-

²⁴ Bora Ćosić [ur.]: *Dečja poezija srpska*. Novi Sad, Matica srpska; Beograd, Srpska književna zadruga 1965. Str. 7.

²⁵ Vladimir Milarić: *Pesma koja ne zna za poraz*. Savetovanje o literaturi za decu. II Zmajeve dečje igre. Sremska Kamenica 1959. Str. 42.

ljenim ali verbalnim poukom. Otroci se po Paulu Hazardu spretno branijo pred nasilno poučnostjo in pedagogiziranjem.²⁶ Poetičnost in pedagoškost se morata zlivati v umetniški inspiraciji, kajti kjer ni poezije, kjer ni umetniškega doživljanja, ki ga bo otrok sprejel s srcem, ni vzgojnosti. »Nauk mora izhajati naravno, nevsiljivo, iz opisa, iz podobe, osebnosti ali iz pripovedi o dogodku, nevsiljivo se mora izlivati iz občutka.«²⁷ Pojmovanje, da je poezija za otroke delka pedagogike, je danes popolnoma ovrženo. V njej ni prostora za didaktične simplifikacije ter za vulgarno poučevanje in pridigarstvo.

Poezija za otroke ni samo umetniško transponirana slika o otrokovem življenju niti ni samo otroško zrenje sveta in življenja, temveč s svojo idejo o lepem in plemenitem prehaja meje duhovnega razvedrila in prebuja zdrave občutke. Ko doživlja umetniško transponirano realnost, jo otrok spoznava, se vzgaja in tako postaja subjekt preoblikovanja in spreminjanja. To dosega z identifikacijo s pozitivnimi liki, z emocionalno opredelitvijo za pravičnost in humanost, za lepoto, pa je treba pri končni estetski presoji ovrednotiti tudi ta psihološko-pedagoški moment.

Pesniki za otroke se danes obračajo na otroke s spoštovanjem in razumevanjem, omogočajo, da se izrazijo kreativnost, svoboda in radost otroškega življenja, ki se manifestirajo v brezbrizni in spontani igri. Otroku pristopajo neposredno, istovetijo se z njim in se mu tako približajo. V poetizirani stvarnosti otroškega življenja je etični nauk vtkan v poezijo, ni ne nad njo, ne pod njo, ampak v srcu poezije!

Prevedla Darja Kramberger

Zusammenfassung

Auf dem serbokroatischen Sprachgebiet gibt es keinen einheitlichen Terminus für die den Kindern bestimmte Literatur; parallel verwendet man zwei Syntagmen (dečja književnost — Kinderliteratur und književnost za decu — Literatur für Kinder). Auch bei dem Definieren dieser Literatur entstehen verschiedene Missverständnisse. Im vorliegenden Artikel werden Standpunkte verschiedener Autoren darüber vorgestellt, ob die Kinderliteratur ein integraler Teil der Literatur im allgemeinen ist oder nicht. Besondere Aufmerksamkeit wird der Kinderpoesie gewidmet und zwar erörtert man, welche Ansichten darüber von den sechziger Jahren an herrschend sind, als in der serbokroatischen Kinderpoesie die Qualität sprunghaft gewachsen ist und sie dementsprechend eine adäquate Behandlung verlangt hat. In den Betrachtungen über die heutige serbokroatische Poesie wird der ästhetische Wert der Gedichte besonders betont und dabei die Tatsache, dass sich allein in dem künstlerisch wertvollen Gedicht seine erzieherisch bildende Funktion entsprechend entwickeln kann.

²⁶ Paul Hazard: *Knjige, otroci in odrasli ljudje*. Ljubljana 1973. Str. 40.

²⁷ Radmilo Dimitrijević: *Teorija književnosti*. Beograd, »Vuk Karadžić« 1968. Str.